

DOKUMENTI NEMAČKIH OKUPATORA
I KOLABORACIONISTA

BR. 131

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA 2. BATAIJONA 139. REZERVNOG
BRDSKOG LOVAČKOG PUKA OD 23. DECEMBRA 1944. KO-
MANDANTU PUKA O AKCIJI U REJONU COL — PRED
MEJA¹**

II BAT. 139. REZ. BRD. LOV. PUKA
KOMANDANT

Garnizon, 23.12.44.

**BORBENI IZVEŠTAJ BORBENE GRUPE KELNER
o akciji na prostoriji Col i Predmeja u vremenu
od 18.12. — 23.12.1944.**

1. *O neprijatelju* je bilo poznato da se njegove jače snage nalaze u Vipavskoj dolini.
2. Borbena grupa Keiner (Štab bataljona, vod za vezu, ojačana 6. i 8. četa, 1 pionirski vod, 1 vod pešadijskih topova i 1 lovački vod), koja je za vreme akcije potčinjena borbenoj grupi Adler, od ove je primila zadatak da noću 18/19.12.44. iz Bukovja krene u napad na Vodice — Podkraj, ova naselja još u toku 19.12.44. zauzme i zatim posebne zaprečne položaje prema zapadu.

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u Arhivu VII, reg. br. 44/6, k. 15. Na drugoj strani izveštaja, u gornjem desnom uglu, nalazi se četvrtasti štambilj nemačke 188. rezervne brdske divizije, sa datumom primitka (24. decembar) i oznakom da se izveštaj predaje na znanje operativnom i obaveštajnom odseku divizije.

3. <i>Jačina borbene grupe:</i>	ojač. 6. četa	1 : 17 : 165
	ojač. 8. četa	1 : 19 : 180
	Štab bataljona	3 : 1 : 10
	vod za vezu	3 : 21
	lovački vod	2 : 37
	vod pešad. topova	5 : 54
	pionirski vod	1 : 2 : 19
	6 : 49 : 486	

Naoružanje: 2 laka brd. pešad. topa
2 srednja minobacača
4 mitraljeza.

Komandant: kapetan Keiner (Kellner).

4. *Izvršenje zadatka:*

Borbena grupa je 18.12.44. u 24 časa krenula preko Bukovja – Gorenja – Hrušice, a odavde, nastupajući u razvijenom stroju i bez dodira s neprijateljem, 19.12.44. do 10 časova stigla u Vodice i Podkraj. Jedan vod, koji je upućen za održavanje veze i izviđanje u pravcu Cola, utvrdio je da Col poseda neprijatelj. Kada je u napad na Col angažovana borbena grupa Miščević, vod, koji je dotad vodio borbu, bio je povučen u Podkraj. Dana 20.12.44. u 9 časova borbena grupa je dobila naređenje da nastupa preko Cola – Otlica ka Predmeji sa zadatkom da uspostavi vezu sa borbenom grupom Karalo (Carallo) nastupajuću sa zapada. Borbena grupa je, bez dodira s neprijateljem, stigla do Cola i od Cola odbacila na severozapad neprijateljeve snage jačine 2 čete XVIII brigade², naoružane minobacačima, i oko 20 časova zauzela Otlicu. Napadom, koji je ujutro 21.12.44. produžen, uništene su na Predmeji slabe neprijateljeve snage. Prilikom izviđanja preduzetog odavde prema jugu, severozapadu i istoku, u radijusu od 5 km, nije više došlo do dodira s neprijateljem. Shodno zapovesti, borbena grupa je 22.12.44. pročešljala prostoriju Predmeja – Medveđji vrh – Špičasti vrh – Col ne naišavši na neprijatelja i po podne preko Cola krenula u Vrhoplje – Vipava. U Vipavi je borbena grupa, prema usmenom naređenju komandanta borbene grupe Adler, otpuštena, te je 23.12. oko 15,30 časova preko Razdrtog stigla u Postojnu.

² Borbe su vođene protiv jedinica 17. slovenačke NO brigade »Simon Gregorčič« (vidi dok. br. 11 i 21).

5. *Gubici*: sopstveni: 2 lako ranjena;
neprijateljevi: 35 mrtvih (izbrojano),
1 prebeglica predat potčinjenoj grupi policije bezbednosti.

Plen: 2 puškomitraljeza (ital.), 13 pušaka (ital.), 2 jača konja, oko 400 komada pušaka i mitraljeske municije, 15 ručnih bombi (ital.), manja količina eksploziva (engl.), različit pisani i propagandni materijal (predat akcijskoj grupi policije bezbednosti).

6. *Utrošak municije*:

municije za pušku	491
municije za mitraljez	2600
municije za automat	520
tromblonskih mina	20
municije za juriš, pušku	32
granata 7,5 cm	6
granata 8 cm	14
signalnih raketa	49

7. *Iskustva*:

Sredstva za vezu koja služe za obuku, te su stoga vrlo istrošena, više ne odgovaraju zahtevima koji se u borbi postavljaju, pa usled kvarova jako ometaju komandovanje. Snabdeti ljudstvo za vezu nepoznatim aparatima, radio-stanicama od 5 vati, uvek uslovljava početne teškoće pri uspostavljanju veze.

2. *Ishrana*: Pokazalo se dobrim što je poneta sveža hrana umesto naređenog 6-dnevnog marševskog obroka. Ni u sadašnjim vremenskim prilikama ne treba sobom nositi seno i slamu.

139. rez. brd. lov. puk.³
22. dec. 1944.

Keiner (Kellner)
kapetan i komandant bataljona

Garnizon, 23. 12. 1944

188. rezervnoj brdskoj diviziji
dostavljeno na znanje.
Kristl (Christi)

³ Četvrtasti štambilj. Datum je utisnut (numeratorom) pogrešno, jer se iz teksta vidi da je izveštaj pisan 23. decembra i tada upućen štabu divizije.

IZVEŠTAJ KOMANDIRA ŽANDARMERIJSKE STANICE PONIKVA OD 30. DECEMBRA 1944. SRESKOJ ŽANDARMERIJI U CELJU O NAPADU NA TRANSPORTNI VOZ IZMEĐU PONIKVE I DOBOVECA¹

Zandarmerijska stanica Ponikva, srez Celje
Del. br. 1508 (12a) Ponikva, 30. decembar 1944.
Predmet: Akcije bandita u Ponikvi, srez Celje.
Sreskoj žandarmeriji
u Celju

Dana 29. 12. 1944. u 1 čas i 30 minuta došlo je oko 130–140 bandita iz pravca Kraberka, Luterja u Zagaj,² opština Ponikva, srez Celje, kota 341, spec, karta 5455, 1 1/2 cm severozapadno od crkve u Ponikvi. Bili su naoružani puškomitraljezima, automatima i puškama i imali su nemačke i druge uniforme.

U Zagaju su banditi minirali oba koloseka između 322. i 323, 7. km pruge dok je prolazio jedan transportni voz. Pošto su zaustavili voz, banditi su iz 20 vagona odneli vojnu opremu i otvorili vatru na prатnju voza koja se sastojala od 10 žandarma i 10 policajaca.³

U toku te borbe ranjena su 2 žandarma, a banditi su odveli 5 žandarma i jednog policajca. Mašinovođu su takođe odveli nekoliko kilometara, i pošto su mu skinuli uniformu i cipele, pustili su ga.

Kad su opljačkali voz, banditi su zapalili 4 vagona, tako da je propalo sve osim železnih delova. Zatim su se povukli u pravcu Dramlja. Zandarmerijska patrola koja je angažovana sledila je tragove bandita do Kokoviča, spec, karta 5455, kota 399, 2 1/2 cm severoistočno od crkve Sv. Ilj. u Dramljama. Tamo je ustanovljeno da su se banditi posle kraćeg odmora povukli dalje u pravcu Pohorja, odvođeci i zarobljenike.

Dostavlja se komandantu pol. bezbed. u Mariboru, komandantu zaštitne oblasti u Celju, Grabenštrase 4, ispostavi drž. policije, sreskom načelniku u Celju i sreskoj žandarmeriji u Celju.

Komandir stanice
Švab (Schwab)
hauptvahtmajster žand.

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 82/1.

² Sada: Zagaj pri Ponikvi.

³ Akciju je izvršila 13. slovenačka NOU brigada »Mirko Bračić« (vidi dok. br. 23).

IZVOD IZ RATNOG DNEVNIKA 3. ČETE 517. LANDESSHICEN-BATALJONA OD 16. DO 31. DECEMBRA 1944. GODINE¹

16. 12.44. U 17,57 časova eksplozija na 619. km pruge. Putnički voz naišao na minu. Iskočio iz šina 1 zaštitni vagon.
18. 12.44. U 18,55 časova eksplozija na 618,65. km pruge, putnički voz naišao na minu. Iskočila iz šina 2 zaštitna vagona.³
20. 12.44. U 9,30 časova na 623,8. km pokušaj da se izazove eksplozija na mostu širokom 5 m. Podoficir Gajsinger (Geissinger) uklonio 4 kg eksplozivnog punjenja i detonator, a pri tom je na njegovu patrolu otvorena vatra. U 22,45 časova eksplozija na 621,65. km pruge. Cindvagen (Zündwagen) Reme⁴ naišla na minu koja eksplodira na pritisak i odletela u vazduh.
- 21.12.44. U 17,45 časova eksplozija na 620. km pruge.
- 22.12.44 U 8,10 časova eksplozija na 623,85. km pruge. U 18,10 časova eksplozija na 620. km pruge. S podoficirskog kursa stigli 6 podoficira i 14 vojnika i uključeni u patrolnu službu.
24. 12.44. U 13,05 časova eksplozija na 624,8 km. Teretni voz naišao na minu koja eksplodira na pritisak. Otvorena vatra na patrolu podoficira Planka kada se vraćala. U 17,55 časova eksplozija na 619,9 km pruge.
26. 12.44. U 6,30 časova na 619. km pruge teretni voz naišao na minu koja djeluje na pritisak.
27. 12.44. U 10,55 časova na 624,2. km za voz za radnike na pruži naišao na minu koja djeluje na pritisak. Otvorena vatra iz severnog pravca. Odgovoreno vatrom. Na 625,1. km nasilno prekinut vojni kabl.

¹ Prepis originala (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 214/1. Prepis je izvršen u Komandi čete u Žirovnici 7. marta 1945. godine.

² Dnevnik se objavljuje u nastavcima VI toma počev od 15. knjige.

³ Ovu akciju i akciju 16. decembra 1944. izvršio je Minersko-sabotažni vod Kokršskog NOP odreda (vidi dok. br. 121).

⁴ Kola za izazivanje eksplozija mina.

28. 12.44. Na kurs za upotrebu protivtenkovskih oruđa stigao 1 podoficir i 12 vojnika iz 921. i 928. landesšicen-bataljona.
29. 12.44. U 7,25 časova eksplozija na 623,65. km pruge, banditi otvorili vatru na patrolu koja je vršila obezbeđenje. U 18,10 časova na 618,9. km podoficir Kranen (Krahnen) uklonio eksplozivno punjenje čiji je štapin već goreo. Pri tom je otvorena vatra na patrolu.
31. 12. 44. U 18,45 časova 2 eksplozije na 618,1. km pruge.⁵ Banditi otvorili vatru na patrolu koja je vršila obezbeđenje. Četi su potčinjeni 1 oficir i 26 vojnika 927. Landesšicen-bataljona. To pojačanje je raspoređeno: 1 oficir i 8 vojnika u Žirovnici, 1 oficir i 9 vojnika u uporištu Moste i 9 vojnika u uporištu most kod Vrbe.⁶

Za tačnost
prepisa:
Žirovnica, 7. mart 1945.

Gnan
poručnik i komandir čete

⁵ Napreci navedena miniranja izvršile su jedinice Kokrškog NOP odreda. Iz izveštaja štaba ovog odreda od 31. decembra 1944. vidi se da su njegove jedinice u drugoj polovini decembra izvršile četrnaest miniranja železničke pruge Jesenice—Kranj (AIZDG, k. 338/III). Glavni štab NOV i PO Slovenije uputio je Štabu 4. operativne zone Slovenije 10. januara 1945. depešu broj 91: »Izražavamo zahvalu i priznanje Kokrškom odredu, a posebno njegovom Minersko-sabotažnom vodu za uspele akcije na sektoru Ljubljana—Jesenice i Kamnik u toku decembra u cilju rasterećenja nepr. ofanzive na naše jedinice u Štajerskoj. [Polit] komesar Kidrič [Boris], neg. Kveder [Dušan-Tomaž]«. Vidi knjigu depeša u AIZDG, k. 46/11.

⁴ Nastavak dnevnika redakcija nije pronašla.

**ZAPOVEST KOMANDANTA BORBENE GRUPE »NIKEL« OD
6. JANUARA 1945. BORBENOJ GRUPI »FLEKNER« ZA AK-
CIJU ČIŠĆENJA NA PROSTORU SEVERNO I JUŽNO OD
DRUMA ŠT. VID — NOVO MESTO***

BORBENA GRUPA NIKEL (NICKEL)¹ K-dno mesto, 6. I 45.
I A ODELJENJE

DODATAK ZAPOVESTI BR. 12³

1.) Po naređenju komandanta SS i policije borbena grupa Flekner (Fleckner)⁴ od 6. I 1945. čisti teren od razbijenih banditskih snaga južno i severno od puta Št. Vid⁵ – Novo Mesto.

a) 6. I 45. kreće borbena grupa Flekner, pošto borbena grupa Nickel pređe liniju Dobrava – Podlipa, prema istoku.

Granice:

Desna granica:

Dobrava – Podlipa – kota 418 –
kota 447⁶ – Sv. Magdalena⁷ – Jablan (mesta i kote, uključno).

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 226/1.

³ Bobrena grupa »Nikel« (Nickel) dobila je naziv po komandantu 14. SS policijskog puka pukovniku Nikelu. Ova grupa je verovatno bila sastavljena iz SS policijskih bataljona i bataljona slovenačkih domobranaca (vidi dok. br. 37, objašnjenje 19).

³ Redakcija ovu zapovest nije pronašla.

⁴ Ovu borbenu grupu su sačinjavali 1. i 2. bataljon 13. SS policijskog puka (vidi dok. br. 37, objašnjenje 19).

⁵ Sada: Sentvid pri Stični.

⁴ Zapovest je pisana po karri 1 : 75.000, austrijsko izdanje 1911. One kote i objekti koji se ne nalaze na karti 1 : 100.000, izdanje G. I. JA, 1948, redakcija je orijentisala prema bližim objektima. Kota 418 nalazi se 1 km istočno od Podlipe, a kota 447 je na karti 1 : 100.000 označena kao kota 448.

⁷ Crkva u Dolcnjem Globodolu. Na karti 1 : 100.000 označena kao kota 206.

Stranje⁸ – Gorenji Vrh⁹ – Dečja Vas (mesta vključno).

Cilj napada:

za 6. I 45. Jablan – Mirna Peč – visovi istočno od Dečje Vasi.

7. I 45. ponovo kreće borbena grupa Flekner i dostiže, okrećući se prema zapadu, liniju Mali Debenec¹⁰ – Rodine."

Granice:

Desna granica:

Kota 216 – kota 339¹² – Zagorica – Brezje¹³ – kota 473 (1,5 km zapadno od Trebelna), Mali Debenec (kota i mesta vključno).

Leva granica:

Sv. Ana (naše uporište¹⁴), Jezero – Rodine – Gorenje Medvede Selo¹⁵ (mesta vključno).

8. I 45. borbena grupa Flekner kreće sa dostignute linije.

Cilj napada:

Kota 422 (istočno od puta za Sv. Križ¹⁶) – Čatež – Trebanjski vrh.

Granice:

Desna granica:

Mirna – Migolica – kota 422 (mesta i kote uključno).

⁸ Sada: Stranje pri Dobrniču.

⁹ Sada: Gorenji Vrh pri Dobrniču.

¹⁰ M. i V. Debenec; sada: Debenec.

¹¹ Sada: Rodine pri Trebnjem.

¹² Ove dve kote se nalaze severoistočno od Malenske Vasi.

¹³ Sada: Brezje pri Trebelnem.

¹⁴ U uporištu Sv. Ana nalazili su se 40. posadna četa slovenačkih domobranaca i delovi 1. bataljona 14. SS policijskog puka (vidi dok. br. 65, objašnjenje 15).

¹⁵ Na karti 1 : 100.000 piše: G. Medvede.

¹⁶ Sada: Gabrovka.

Gorenje Medvede Selo (uključno)
– Blato – Trebanjski vrh (uključno).

9. I. 45. kreće borbena grupa Flekner ponovo prema zapadu.

Cilj napada:

Sv. Andraž¹⁷ – Hrib (na putu za Smartno¹⁸ – Breg¹⁹).

Granice:

Desna granica:

Kota 515²⁰ – Gabrska gora – kota 558 – Mišji dol – Sv. Andraž (mesta i kote uključno).

Leva granica:

Dolga njiva²¹ (isključno) – Hrib (isključno).

b) Uporišta na putu St. Vid – Novo Mesto vrše izviđanja do granica borbene grupe Flekner severno i južno od puta. Borbeni zadatak za uporišta ostaje isti, ali je težište svakako teren koji je već pročešljala borbena grupa Flekner.²²

Major Hasler²³ i kapetan Lindner treba da od 3. I izveštavaju o:

- a) brojnomo stanju i naoružanju SS-četa;
- b) o sopstvenim gubicima i bolesnicima koji su otpremljeni u bolnicu;
- c) o neprijateljskim gubicima i prebeglicama;

" Crkva, 3 km severozapadno od Temenice. Na karti nije obeležen naziv.

" Odnosi se na Smartno pri Litiji.

" Sada: Breg pri Litiji.

²⁰ Ova kota se nalazi 750 m severozapadno od Cateža.

²¹ Sada: Dolga Njiva pri Šentlovrencu.

²² O borbama ove grupe protiv jedinica 18. NO divizije vidi dok. br. 37.

²³ Komandant 1. bataljona 14. SS policijskog puka.

d) o plenu.

Do 7. I u 12 časova izvestiti komandno mesto po tač.
a–d, za svaku četu posebno.

Nikel
SS-štabartenfirer
pukovnik zašt. policije

Dostavljeno po planu

za tačnost
potpis nečitak
SS šturmbanfirer
i major zašt. policije

BR. 135

ZAPOVEST KOMANDANTA ZAŠTITNE OBLASTI LJUBLJANSKE POKRAJINE OD 8. JANUARA 1945. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA AKCIJU ČIŠĆENJA NA PROSTORU IZMEĐU REKE SAVE I DRUMA ŠT. VID — NOVO MESTO'

Komandant zaštitne oblasti
provincije Ljubljana
la odeljenje

K-dno mesto, 8. I 1945.

P o v e r l j i v o !

BORBENA ZAPOVEST

(karta 1:75 000)

1.) Stanje kod neprijatelja:

Oblast s obe strane puta Št. Vid² – Novo Mesto i oko Save jako zatrovana bandama. Do sada služila kao polazna zona za velike bande.

Težište: Grmada – Sv. Križ³ – Mirna – Mokronog – Trebelno. Prema izjavama stanovništva, u rejonu Sv. Duh (Viher), 5 km jugozapadno od Št. Janža⁴, nalazi se

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 226/1.

² Sada: Šentvid pri Stični.

³ Sada: Gabrovka.

⁴ Sada: Šentjanž.

nekoliko banditskih brigada koje verovatno imaju nameru da izvrše napad na Št. Janž. Prema izveštaju poverenika, u rejonu Jatne (kota 846), južno od Svibnog, nalazi se 200 bandita.⁵

2.) *Zadatak:*

Borbena grupa Nickel [Nickel] s potčinjenom borbenom grupom Flekner [Fleckner] treba da u okvirima Operativnog štaba za suzbijanje bandi preduzme uništavanje bandita i čišćenje oblasti između puta Št. Vid – Novo Mesto i Save, oslanjajući se na borbene grupe Hajnaker [Heinacker] i Lehtaler [Lechthaler]⁸.

3.) *Snage:*

Za ovo treba angažovati:

- a) bataljon Fidler [Fiedler],⁹
- b) bataljon Kel [Köhl],¹⁰
- c) bataljon Šumaher [Schumacher],¹¹
- d) borbenu grupu Flekner.

4.) Borbena grupa Flekner i bataljoni treba da budu spremni za polazak u istočnom pravcu 10. I 1945. do 06,30 časova, na liniji Zagorica¹² – Veliki Gaber – Breg.¹³ Dostizanje polaznog položaja treba javiti lozinkom »Anton« uz naznačenje vremena.

⁵ Jedinice 15. NO divizije koje su se nalazile severno od drumu Št. Vid (Šentvid pri Stični) — Trebnje već su se krajem decembra 1944. bile prebacile južno od ove komunikacije (vidi dok. br. 22).

⁴ Vidi dok. br. 37, objašnjenje 19.

⁷ Redakcija nije mogla utvrditi koje su neprijateljeve jedinice sačinjavale ovu borbenu grupu. Verovatno je ova grupa bila sastavljena od delova SS podoficirske škole iz Ljubljane, koja je bila angažovana, što se vidi iz daljeg teksta.

¹ Ovu borbenu grupu su sačinjavali delovi 17. SS policijskog puka, čiji su se delovi u to vreme nalazili u Štajerskoj. (AIZDG, k. 52/111).

¹ Odnosi se na borbenu grupu iz Novog Mesta, sastava: 34. i 52. četa slovenačkih domobranaca i 2. četa 1. bataljona 14. SS policijskog puka. S formiranjem 6. teške čete, ove snage su 11. februara 1945. obrazovale bataljon »Fidler« (AIZDG, AFK, k. 282/V i 299/IV).

² Odnosi se na 1. bataljon slovenačkih domobranaca iz Stične: 16, 22. i 28. pešadijsku i 1. tešku četvu (AIZDG, AFK, k. 281/IV i k. 282/V).

³ Odnosi se na 4. bataljon slovenačkih domobranaca iz Št. Vida (Šentvid pri Stični): 31, 32. i 39. pešadijsku i 4. tešku četvu (AIZDG, AFK, k. 281/IV i k. 282/III).

¹⁷ Sada: Zagorica pri Velikem Gabru.

" Sada: Breg pri Velikem Gabru.

5.) *Granice:*

Bataljon Fidler:

Desna granica:

Zagorica – Luža – Jordanka – Jablan
– Novo Mesto (mesta uključno).

Leva granica:

žel. pruga Veliki Gaber – Novo Mesto
(uključno).

Bataljon Kel:

Desna granica:

Ista kao leva granica Fidera.

Leva granica:

Hrib¹⁴ (Kel) – kota – 374 (Kel) – Go-
renji Podboršt¹⁵ (Kel) – Gornja Ševni-
ca¹⁶ (Kel) – Škrjanče (Šu) – Brezovica¹⁷
(Šu) – kota 438¹⁸ (Šu) – Rihpovec (Šu)
– Globočdol (Kel) – Sv. Duh (Kel) –
Zdinja Vas (Kel) – Sevn¹⁹ (Kel).

Bataljon Šumaher:

Desna granica:

Ista kao leva granica Kela.

Leva granica:

Rađanja Vas (borb. gr. Flekner) – Gor-
nji Vrh (borb. gr. Flekner) – Zaplaz
(Šu) – Okrog (Šu) – Kumpoljski grad
(borb. gr. Flekner) – Migolica (Šu) –
Sv. Helena²⁰ (Šu) – Glinek (borb. gr.
Flekner) – Križni Vrh (borb. gr. Flek-
ner) – Brezovica²¹ (borb. gr. Flekner) –
Trebarno (borb. gr. Flekner) – Bogneča
Vas (Šu) – Veliki Vrh²² (Šu) – Toplice²³
(borb. gr. Flekner) – Grič (Šu).

¹⁴ Zaselak, 2,5 km severoistočno od Radohove Vasi.

¹⁵ Sada: Gorenji Podboršt pri Veliki Loki.

¹⁶ Zvaničan naziv je Ševnica. Na karti 1 : 100.000 piše: G. i M.

Ševnica,

¹⁷ Sada: Brezovica pri Mirni.

¹⁸ Ova kota se nalazi 4,5 km južno od Mirne.

¹⁹ Sada: Sevn na Trški gori.

²⁰ Zaselak; sada priključen Mirni.

²¹ Sada: Brezovica pri Trebelnem.

²² Odnosi se na Gorenji i Delenji Vrh; sada: Vrh pri Paki.

Borbena grupa Flekner:

Desna granica:

Ista kao leva granica Šumahera.

Leva granica:

Drž. granica²⁴ – kota 304 (1,3 km istočno od Okroga) – Roženberk (isključ.) – Sv. Vrh²³ (420) (uključ.) – Šmarjeta (uključ.) – Cadraže (uključ.).²⁶

6.) *Plan vođenja borbe:*

Planirano je da se kretanjem po delovima očisti od bandi celokupna oblast između puta St. Vid – Novo Mesto i severno od Save do puta Novo Mesto – Kostanjevica²⁷ – Rajhenburg.²⁸ Težište je s obe strane Save, s obe strane državne granice i južno odatle. Bobene zone koje su određene jedinicama treba smatrati samo kao plan i one se mogu menjati prema situaciji. (Izmene vršiti samo po mom naređenju).

Pročešljavanje treba tako vršiti da se u svakom slučaju spreči da bande pobegnu. Bezuslovno je potrebno da je-

³³ Odnosi se na šmarješke Toplice.

²⁴ Odnosi se na demarkacionu liniju između nemačke i italijanske okupacione zone u Sloveniji uspostavljenu 1941. godine.

³⁵ Sada: Vrh nad Mokronogom.

³⁴ Redakcija je pronašla samo izveštaje o akciji jedinica slovenačkih domobranaca, dok izveštaje o nemačkim snagama angažovanim u ovoj akciji nije pronašla. Bobena grupa »Fidler« je 9. januara 1945. krenula iz St. Vida (Sentvid pri Stični) za Vrhtrebnje i do 12. januara, kada se vratila u Novo Mesto, dejstvovala na pravcu Trebnje — Biška Vas — Jordankal — Novo Mesto. Za to vreme nije vodila borbe. Bataljon »Kel« (1. bataljon slovenačkih domobranaca) krenuo je iz Stične 10. januara i nastupao pravcem Praproče (sada: Praproče pri Temenici) — St. Lovrenc (sada: Šentlovens) — Mala Loka — Gorenji Podboršt (Podboršt pri Veliki Loki) — Račje Selo, a sledećeg dana pravcem Brezovica (Brezovica pri Mirni) — Rodine (sada: Rodine pri Trebnjem); 13. januara je dejstvovalao u pravcu Češnjevka i idućeg dana se vratio u Stičnu. Za vreme svog nastupanja bataljon nije stupio u kontakt sa snagama NOV. Bataljon »Šumajer« (4. bataljon slovenačkih domobranaca) od 10. do 15. januara 1945. je nastupao pravcem St. Vid (Sentvid pri Stični) — Temenica — Poljane (sada: Poljane pri Primskovem) — Catež — Cirknik — Mirna — Trebnje — St. Vid. Za vreme svog nastupanja vodio je borbu protiv 2. bataljona Dolenjskog NOP odreda (vidi dok. br. 55; izveštaje Organizacijskega štaba Slovenskega domobranstva za 17. i 18. januar 1945, AIZDG, AFK, k. 281/IV). Ostale snage 7. korpusa NOVJ nisu vodile borbe, jer su se u to vreme nalazile južno od komunikacije St. Vid — Novo Mesto (vidi dok. br. 88).

³⁷ Sada: Kostanjevica na Krki.

³³ Sada: Brestanica.

dinice održavaju vezu prilikom čišćenja terena. U zoni napada treba detaljno pretresti kuće i stanove radi pronalazjenja municije i vojne opreme.

7.) *Cilj napada:*

Kota 517²⁹ (severno od Gorenjeg Vrha³⁰) – Trebnje – Trebanjski vrh – Sv. Križ.

Ostali ciljevi napada biće određeni u toku dana. Treba izvestiti kad se dostigne cilj napada.

Polazak: Verovatno 10. I u 07,30 časova (vreme će biti naknadno određeno).

8.) O izvlačenju SS jedinica i snaga podoficirske škole biće izdato posebno naređenje. Smenjivanje treba tako izvršiti da se čete posle pročešljanja terena pojedinačno smenjuju.

9.) *Saradnja sa avijacijom u slučaju jakog neprijateljskog otpora:*

Treba računati sa angažovanjem borbenih aviona i stalnim vazdušnim izviđanjima. Jedinice treba ponovo upoznati s tim kako treba da postupaju prilikom približavanja naših aviona.

10.) *Sabirna mesta za zarobljenike i plen:*

Od 10. I kod komandnog mesta. Sve zaplenjeno oružje i opremu treba zaobilaznim putem tamo otpremiti, uzimajući potvrdu o prijemu. O upotrebi će biti izdato posebno naređenje. Zarobljenike i prebeglice treba kratko saslušati i najbržim putem prebaciti do komandnog mesta. Sav pisani materijal treba poneti. S povratnicima i prebeglicama treba u načelu postupati kao sa zarobljenicima. Stoku i namirnice zaplenjene od bandita u principu treba otpremiti do komandnog mesta. Pravo raspolaganja zadržava isključivo komandant SS i policije. Pošto tu oblast većinom naseljavaju pripadnici slovenačkih domobranaca, zabranjuje se rekviriranje i teranje stoke.

11.) *Trupno previjalište:* Privremeno kod komandnog mesta. Uporišta na putu Občine – Novo Mesto organizuju prihvatnice za ranjenike.

12.) *Veza:*

Za snage Nickel vidi »Specijalne direktive za službu veze u operacijama komandanta zaštitne oblasti provincije Ljubljana« i plan radio-saobraćaja na području koman-

* Ova kota se nalazi 3 km jugoistočno od Trebnja.

³⁰ Sada: Gorenji Vrh pri Dobrniču.

danta zaštitne oblasti provincije Ljubljana od 19. XII 44, del. br. 305/44, pov. čete veze.

Za operaciju komandno mesto ima sopstvenu radio-stanicu (srednju Fu. Tr. 70K/MW). Pozivni znak dsi 7, frekvencija danju 3805, noću 3092.

Borbena grupa Flekner treba da se za emisiju na dugim radio-talasima koristi frekvencijom 408/397. Qrx-vreme za borbenu grupu Flekner je 30. minut svakog sata.

Radio-odeljenja angažovana kod jedinica treba svakako da teže da uspostave direktnu radio-vezu s radio-stanicom komandnog mesta.

Svetleći signali: Prema naređenju komandanta SS i policije od 8. 'XI 44, del. br. Ia/IN br. L 3953/44 (str. pov.).

Lozinke: Prema spisku lozinki.

13.) *Dostavljanje izveštaja:*

Jedinice izveštavaju svaki dan u 7, 11, 15. i 19. časova o mestu gde se nalaze i o situaciji. O posebnim događajima treba *odmah* izvestiti.

Treba se bezuslovno pridržavati određenog vremena.

14.) *Snabdevanje:*

Sa sobom treba poneti marševski obrok hrane za 4 dana – od dana polaska.

I b i IV a odeljenje od 12. I organizuju bazu za snabdevanje u St. Vidu. Snabdevanje jedinica vrši od 13. I borbena grupa Nickel. Jedinice *odmah* javljaju brojno stanje za ishranu i potrebe u municiji.

Prilikom prevoženja hrane treba prazna vozila iskoristiti za transport plena i zarobljenika.

15.) Do 9. I u 16 časova jedinice treba da podnesu tačan raspored snaga i brojno stanje (prethodno usmeno).

16.) Komandno mesto: St. Vid. Od 10. I u 16 časova Trebnje. Sledeće premeštanje biće saopšteno.

Za tačnost:

J/potpis nečitak)

SS šturmbanfirer
i major zašt. policije

Nikel

(Nickel)

SS štandartenfirer
puk. zašt. policije

**NAREĐENJE KOMANDANTA SS I POLICIJE U OPERATIV-
NOJ ZONI JADRANSKO PRIMORJE OD 19. JANUARA 1945.
O RASPOREDU I ZADACIMA 10. DIVIZIJE »MAS«¹**

KOMANDANT SS I POLICIJE
U OPERACIJSKOJ ZONI
JADRANSKO PRIMORJE

K-dno mesto, 19. 1. 1945.

Operativni štab
Del. br. 261/45 (str. pov.)

Strogo poverljivo
12 primeraka
4. primerak

Predmet: X Mas-divizija.

Veza: Op. št. del. br. 5118/45. pov. od 3. 1. 45, tač. 2.

- 1.) Div. X Mas je jedinica koju mi je komandant SS i policije za Italiju stavio na raspolaganje radi izvršenja borbenih zadataka i osiguranja u operacijskoj zoni Jadranskog primorja. Divizija mi je potčinjena u svim pitanjima i prima naređenja samo od mene, odnosno po mom nalogu od mog operativnog štaba.
- 2.) Komandant SS i policije za Italiju dodelio mi je pukovnika zašt. policije Hartmana (Hartmann) kao oficira za vezu. Pukovnik zašt. pol. Hartman, koji mi je neposredno potčinjen, treba da me obaveštava o svim događajima. Ja izveštavam komandanta SS i policije za Italiju o svim značajnim stvarima koje se odnose na X MAS-diviziju, a on sa svoje strane izveštava kneza Borgeza (Borghese).
- 3.) Div. komandno mesto: Čedad.
- 4.) Divizija obezbeđuje u pokretnim dejstvima i dejstvima iz uporišta rejon Nadiže i Soške doline i u tu svrhu se premešta:
 - a) Štab divizije i prištapske jedinice u Cedad,
 - b) bataljon »Fulmine« u rejon Sv. Peter ob Nadiži,²

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 199/1.

² Ovaj bataljon se u to vreme nalazio u uporištu Trnovo, gde je prilikom napada jedinica 9. korpusa NOVJ 21. januara 1945. bio uništen (vidi dok. br. 60 i 137).

- c) bataljon »Sađitario« (Sagittario) u rejon Podbonosec (dolina Nadiže),
 - d) bataljon »Barbarigo« na uporišta u dolini Soče između Solkana i Sv. Lucije³ (mesta isključno),
 - e) bataljon »Valanga« u rejon Bate (7 km ist. od Plave),
 - f) bataljon N. P. u rejon Kala nad Kanalom (8 km ist. od Kanala).
- 5.) Ovim premeštanjem, koje treba da se sprovede do 25. I 45, divizija preuzima sledeće zadatke:
- a) obezbeđenje puta i dalekovoda u dolini Nadiže,
 - b) čišćenje i umirivanje oblasti Brda,
 - c) obezbeđenje železničke pruge i puta kroz dolinu Soče,
 - d) čišćenje i umirivanje zapadnog dela Trnovskog gozda i Banjške planote/
- 6.) Delove divizije koji se još nalaze u Koneljanu treba već sada povući u nove garnizone.
- 7.) Kao vojna jedinica, divizija treba da preduzima političke mere i delatnosti samo na osnovu direktiva koje sam ja izdao i u najužoj saradnji s manjim teritorijalno nadležnim komandama (komandantima SS i policije i ispostavama policije bezbednosti u provincijama Gorica i Videm).

Za tačnost:	Globočnik (Globocnik)
Mundhenke (Mundhenke)	SS-gruppenfirer
SS šturmbanfirer	i general-lajtnant policije
i major zašt. pol.	

Dostavljeno:

Komandantu SS i policije i IV a.	2
Operativnom štabu Ia, Ib, Ic, načelniku veze.	4
X MAS divizija.	1
Oficir za vezu pukovnik zašt. policije Hartman	1

Na znanje:

Komandant SS i policije za Italiju.	1
Komandant SS i policije Gorica.	1
Komandant SS i policije Videm.	1
Rezerva	1

³ Sada: Most na Soči.

⁴ Jedinice ove divizije nisu zauzele taj raspored, jer su već krajem januara 1945. povučene sa operativnog područja 9. korpusa NOVJ u rejon Koneljana (Conegliano). Vidi dok. br. 112.

**NAREĐENJE KOMANDANTA SS I POLICIJE U OPERATIV-
NOJ ZONI JADRANSKO PRIMORJE OD 20. JANUARA 1945.
POTČINJENIM JEDINICAMA ZA DEBLOKIRANJE BATA-
LJONA »FULMINE« U UPORIŠTU TRNOVO¹**

KOMANDANT SS I POLICIJE
U OPERACIJSKOJ ZONI
JADRANSKO PRIMORJE

K-dno mesto, 20. 1. 45.

Operativni štab
Delovodn. br. 280/45. pov.

Poverljivo

ZAPOVEST ZA AKCIJU
radi deblokiranja Trnova (prethodno usmeno)

- 1.) Dana 19. 1. 44. u 3 časa jake bande napale su i okružile batalj. »Fulmine« (X MAS-div.). Od 200 ljudi, kojima je uporište raspolagalo, 20. 1. ujutro ostalo je sposobno za borbu samo 60 ljudi. Put Solkan – Trnovo je miniran i « stalno se nalazi pod vatrom minobacača. Jačina bandi se ceni na 1300 ljudi, ne računajući jedinice koje u rejonu Ravnice zatvaraju put Solkan – Trnovo.² Batalj. »Fulmine« izveštava radiogramom da se zbog velikih gubitaka i nedostajanja municije Trnovo više ne može držati.
- 2.) a) Treći batalj. 10 SS pol. puka s potčinjenom baterijom topova hitno će mot. maršem dostići Šempas i odatle će preko Vitovlja preduzeti napad na Trnovo.
b) Treći batalj. 15. SS pol. puka⁵ mot. maršem preko Gorice hitno dostiže visinski prevoj Preval na putu Solkan – Trnovo. Tamo uspostavlja vezu sa baterijom X MAS-div. koja je otišla na položaj, oklop, vodom 10. SS pol. puka i bataljonima »Barbarigo« i »Sagittario« (Sagittario), koji napadaju na Trnovo preko Sv. Gabrijela i Sv. Danijela. Sve navedene jedinice biće potčinjene 3.

¹ Original (pisan na mašini, na 'nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 199/1.

² Direktan napad na uporište izvršila je 19. slovenačka NO brigada »Srečko Kosovel«, dok su ostale jedinice 9. korpusa NOVJ vršile obezbeđenje napada (vidi dok. br. 60).

³ Ovaj bataljon je u to vreme bio u Trstu (AIZDG, nemački fond, k. 199/1).

bataljonu 15. SS pol. puka i u sastavu borbene grupe Dalige (Daluege).

Borbena grupa Dalige napašće s obe strane puta Ravnica – Trnovo i deblokiraće Trnovo.

c) Posle zauzimanja Trnova i sjedinjavanja borbene grupe Dalige sa III batalj. 10. SS pol. puka sve snage će biti potčinjene komandantu III batalj. 10. SS pol. puka majoru Zašt. pol. Majncu (Meintz). Bobena grupa Majnc će izvršiti napad na snage bandita koje su se prikupile u rejonu Trnova i uništiti ih.

- 3.) X MAS-div. će borbenoj grupi Dalige uputiti 1 oficira za vezu i jednog isturenog osmatrača za bateriju koji će pratiti trupe.
- 4.) 182. brd. pol. četa za vezu upućuje III batalj. 15. SS pol. puka jedno odeljenje sa trupnom radio-stanicom od 15 vati, III batalj. 10. SS pol. puka jedno odeljenje sa trupnom radio-stanicom od 15 vati i jedno odeljenje sa srednjom radio-stanicom od 70 vati (mot.) prema usmenom uputstvu.
- 5.) a) *Svetlosni znaci:*
Zeleno. – naše trupe
Crveno u određenom pravcu – neprijatelj.
Ostale svetlosne znake za sadejstvo s teškim oružjima odrediće komandanti bataljona.
- b) *Znaci raspoznavanja:*
20.1.44. Piave,
21.1.44. Taljamento (Tagliamento)
22.1.44. Izonco (Isonzo).
U slučaju potrebe ostale lozinke izdaće borbena grupa Majnc.
- 6.) Operativni štab dodeljuje III batalj. 15. SS pol. puka 1 cbm,⁴ a III batalj. 10. SS pol. puka 250 litara pogonskog goriva »Oto«.
- 7.) Poneti borbeni komplet municije i hranu za 3 dana.
- 8.) Izveštaji: U 7. 12 i 17 časova.

Načelnik štaba
Mundhenke
(Mundhenke)
SS šturmbanfirer i major Zašt. pol.

⁴ Redakcija nije mogla utvrditi značenje ove kratice. Verovatno se odnosi na jedno punjenje rezervoara pogonskim gorivom.

Dostavljeno:

Operativ, štabu Ia, Ib, Ic i načel. veze	4
III batalj. 10. SS pol. puka	1
III batalj. 15. SS pol. puka	1
X MAS-diviziji	1
182. brd. pol. četi za vezu	1

Na znanje:

10. SS pol. puku	1
Komandantu SS policije Gorica	1
	10

BR. 138

IZVEŠTAJ ORGANIZACIJSKEGA ŠTABA SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA OD 26. JANUARA 1945. O AKCIJI 1, 4. I 5. BATALJONA NA PODRUČJU SUHE KRAHNE¹

Prilog I²

TOK AKCIJE

na području žužemberka prema izveštajima komandanta I i V
bataljona i telefonskog izveštaja IV bataljona u danima
od 18. do 22. I 1945.

U okolini žužemberka se prikupilo više brigada XV i
XVIII divizije. Potrebno je bilo da se razbiju ove partizanske
grupe i spreči dalje pljačkanje i paljenje naših sela.

Za udar na ove partizanske jedinice bili su određeni:

1 bataljon nemačkog 13. policijskog puka i nekoliko ten-
kova.

I bataljon kapetana Cofa Emila.

IV bataljon »kapetana Meničanina« pod komandom ka-
petana Tomiča.

V udarna grupa iz Vel. Lašča kapetana Kunstelja.

III bataljon je držao sva uporišta duž drumova za Novo
Mesto.

¹ Original (pisan na mašini) u AIZDG, AFK, k. 281./IV.

³ Izveštaj je kao prilog broj 1 priložen dnevnom izveštaju Orga-
nizacijskega štaba Slovenskega domobranstva od 25. januara 1945. koji
se nalazi u AIZDG, AFK, k. 281/IV.

I bataljon kao desna kolona je 18. I posle podne nastupao pravcem Sušica – Gabrovčec a 19. I produžio pravcem Zagradec – Kamni Vrh³ – Plešivica – Građene. Tu je bataljon ostao 2 dana i 2 noći, te su bili zarobljeni 2 terenska radnika i 2 kurira XV part, divizije.

IV bataljon kao leva kolona je 18. I nastupao prema jugu a 19. I preko Korinja, Ambrusa na Ratje, gde se sukobio s partizanima⁴ (učestvovalo je samo nekoliko odeljenja umesto celog bataljona, pa partizani nisu bili odlučujuće potučeni). Zatim je ovaj bataljon sa 31. i 39. četom i teškom četom zaposeo selo V. Lipje a 32. četa je bila upućena u Malo Lipje.

V bataljon je u 0,30 časova 19. I krenuo vozom za Kočevje, odakle je izvršen nastupni marš pravcem Mala Gora – Kleč – Beli Kamen – Krislerji – Smuka – Bukov vrh – Lašče. Na Kravskom vrhu, k. 563, nalazila se jača partizanska zaseda iz Jurišnog bataljona XVIII divizije, koja je još pre našeg dolaska pobešla u pravcu Lašča. Bataljon broji 70 bandita dobrovoljaca, dobro naoružanih, u belim mantilima. Na 1 km ispred Lašča na putu Topla Reber – Lašče druga zaseda od 5 bandita, isto iz Jurišnog bataljona. Od ovih 2 zarobljena, ostali pobešli. Plen 2 puške. Od zarobljenika dobijena parola za ovu noć i podaci o partizanima u Laščama. U to vreme su se na Primožu i Bukovom vrhu nalazile IX i XII brigada a u Podgozdu Stab XVIII divizije sa 40 bandita. Napad na Lašče izvršen u 20 časova. Zarobljeni partizan, kome je bila data puška bez zatvarača, prevario je bandita – stražara jer mu je pravilno odgovorio parolom te ga je zarobljeni partizan i sam udario kundakom. Kod bandita u selu je nastala pometnja jer je oboreni bandit strašno vikao. U međuvremenu su prva odeljenja prethodnice već zauzela dobre položaje na obali ispod Bukovog vrha i otvorila snažnu vatru na bandite. Banditi su bežali iz sela prema Primožu i Zvenglovecu, a iz Bukovog vrha prema Kneževoj roki. Komandant XII brigade i njegov zamenik su domobrancima ostavili osedlane konje. U bekstvu poginulo 8 bandita, mnogo ranjenih. Plen: nekoliko pušaka i municije. U 23 časa se bataljon drumom vratio prema Smuki.

20. I Prvi i IV udarni bataljon čekaju na Velikolaški bataljon koji je trebalo da stigne preko sela Smuke i s juga udari na partizane, ali je V bataljon u 4 časa ujutro iz Smuke otišao u Kočevje.

³ Sada: Kamni Vrh pri Ambrusu.

⁴ Borba je vođena protiv 9. slovenačke NO brigade (vidi dok. br.

2. januara tok borbe sledeći: Kapetan Tomič odredio 1 vod 39. čete u zasedu na k. 406, a kapetan Sumaher (Schumacher) poveo 31. četu prema Polomu zbog veze sa V grupom iz Lašča koja je u 7 časova ujutro preduzela marš iz Kočevja preko Male Gore na Polom i dalje Prevole – Hinje – Lopata, kuda je stigla između 11 i 12 časova. Tako je u V. Lipju ostala samo IV teška četa i 39. četa bez 1 voda koji se nalazio na k. 406 između V. Lipja i sela Vrh.⁵ Time je IV bataljon bio razvučen.

Kad je oko podne 21. I 1 vod 39. čete bio upućen da sme- ni zasedu na k. 406, partizani su iznenada navalili ogromnim snagama na V. Lipje i uglavnom pokušali da prekinu vezu V. Lipje – M. Lipje.⁶ Napad je uglavnom tekao po grebenu s jugoistočnog pravca. Pri tom je teška četa bila bez lakog automatskog oružja, a teške »brede« su otkazale. Odbrana je vođena samo s nekoliko automata i puškama, a napad je bio iznenadan, nakon čega je kapetan Tomič bio prinuđen da naredi povlačenje na k. 406. Sa sobom nismo mogli poneti teško oružje i odvesti mule, te su delimično ovo razbacali po snegu i uništili sami vojnici. Broj ranjenika oko 23 a poginulo je 12 domobranaca.

I bataljon, čim je dobio podatke o part. napadu na IV tešku četu, odmah je privukao 28. četu iz Budganje Vasi u Građene.

Uzrok neuspeha: bataljon suviše razvučen u sredini partizanskog gnezda, čekanje 36 – 40 časova na tom mestu u neaktivnosti, te je time partizanima pružena mogućnost za orijentisanje i preduzimanje protivmera.

IV bataljon se u toku 21. I prikupio u Gradencu. Spašavanje ranjenika izvršeno je pomoću teških minobacača i protivnapadom. Kolonu ranjenika koja se kretala prema Zužemberku primetili su partizani i, ubeđeni da je to I bataljon na povlačenju, otpočeli su napad na Građene.⁷ Napad je trajao od večeri do pola noći u velikoj hladnoći. Borci dopunske čete dobro su se pokazali svojim junačkim držanjem. Poručnik Berlot je uspeo da se sa svojom četom zadrži na brdu, a to je uspeo zbog toga što je pustio partizane na blisko odstojanje i zatim napao celokupnim automatskim oružjem. Oko 1 čas 22. I su partizani obustavili svoj napad i pritajili se, a mi smo ostali na položajima oko sela Građene. Kapetan Šumaher je uspeo da se spoji sa grupom V bataljona iz V. Lašča, te su

⁵ Odnosi se na Vrh pri Hinjah.

⁶ Napad su izvršili 9. slovenačka NO brigada i Jurišni bataljon 18. NO divizije (vidi dok. br. 88).

⁷ Napad su izvršile 5. slovenačka NOU brigada »Ivan Cankar« i Udarna četa 15. NO divizije (vidi dok. br. 88).

zauzeli selo V. Lipje, što ranije kapetanu Tomiču, zbog velikih gubitaka, nije bilo moguće. I bataljon je putem »Funka«⁸ dobio naređenje da krene u V. Lipje. Istog dana su partizani u selu M. Lipje napali i 32. četu, koja se probila u Stransku Vas⁹ a odande otišla u sastav svog bataljona.

22. I je I bataljon trebalo da prema naređenju krene u V. Lipje, ali je pre odlaska od kapetana Šumahera, koji je sa 31. četom stigao u Građene, dobijeno novo naređenje za napad na Lašče, dok je iz V. Lipja napadala V. laška grupa (bataljon kapetana Kunstelja).

I bataljon, koji se nalazio na čelu, već je na prvom grebenu proterao prvu partizansku zasedu. Ovde je bataljonu pomagao vatrom teških minobacača V bataljon. Na tom pokretu su pojedine grupe (čete) zastale suviše daleko jedna od druge, pa je na taj način došlo do praznine.

Tako je I bataljon stigao na Primož, dok grupa Smic (Scmitz¹⁰) još do 13 časova nije krenula iz V. Lipja iako bi s pokretom morala otpočeti već u 11 časova. Na padinama Primože smo naišli na bataljon VDV," ali pak na jurišni partizanski bataljon koji je bio naoružan samim automatima i puškomitraljezima. Ovamo je stigla grupa od oko 30 [ljudi] koja je bila u borbi jedva četvrt časa pa je već imala 12 ranjenih a pri povlačenju još 2 mrtva. Juriš nije bio moguć zbog dubokog snega. Borba je bila veoma oštra. Grane okresine padale su po vojnicima a mnogima je ponestajalo municije. Zbog toga se kapetan Šumaher odlučio na povlačenje. Na povlačenju je kapetan Cof bio ranjen u levu nogu. Kapetan Šumaher je kapetana Cofa uhvatio za ruku i još kazao »Idemo Cof, idemo«, te je načinio još nekoliko koraka i pao pogođen u glavu. U pomoć mu je pritekao kapetan Kel (Köhl) ali ga nije mogao odvući.

Uto je stigla teška četa i 16. četa, te je izvršen protivnapad, nakon čega su odvučeni ranjenici i poginuli kapetan Sumaher. Neki su delovi četa izbili do Lašča. I na drugoj strani sela su partizani pružali žestok otpor. Oko 15 časova je prema Laščama počela da napada grupa Smic, te je pristigla u 15,30 časova. U selu je bilo sakriveno samo nekoliko partizana, a na Bukovom vrhu se nalazila V Cankarjeva brigada koja je pružala jak otpor. Na ovom odseku je grupa Vel. Lašče (Smic)

¹ Reč je o radiofonijskoj stanici

¹ Sada: Stranska Vas pri žužemberku.

¹⁰ Odnosi se na 5. bataljon slovenačkih domobranaca (vidi naređenje komandanta borbene grupe Nikel od 21. januara 1945, AIZDG, k. 21/11).

¹¹ Vojska državne varnosti. Odnosi se na bataljon 1. brigade 1. slovenačke divizije KNOJ-a.

ubila 16 bandita, među njima su poginuli i politkomesar 3. čete 3. bataljona pomenute brigade poručnik Mulej Ivan i 1 desetar. Ranjeno je moralo biti više bandita, jer su na svim stranama bili tragovi krvi. Zaplenjeno je 7 pušaka, 1 puškomitraljez i više municije. Iznad Lašča prema Primožu su ubijena 3 bandita. U selu je partizanima zaplenjeno: 2 puškomitraljeza, 5 pušaka, 1 postolje za mitraljez, 2 konja (1 sa sedlom), i više municije.

U okolini Lašča nalazili su se banditi: VIII, IX, X i V brigada, bataljon VDV i 1 jurišni bataljon (60 razbojnika).¹² Njihovo glavno skladište je u Podturnu.¹³

23. I su se jedinice vratile u svoja uporišta.

Jedinice IV bataljona su u ovoj akciji ubile 72 partizana i 12 zarobile. Na sopstvenoj strani je bataljon registrovao 23 mrtva, 3 nestala i 28 ranjenih. Jedinice V bataljona su pobile 30 bandita, bez sopstvenih gubitaka. I bataljon o poginulim partizanima i vlastitim gubicima još nije dostavio izveštaj. Poginuli partizani su prebrojeni. Brojka se ceni na još mnogo više, ali ih u dubokom snegu nije bilo moguće pronaći, odnosno izbrojiti.

26. I 1945.
Ljubljana

Prema naknadno primljenim izveštajima od jedinica I bataljona, ubijeno je 66 partizana — izbrojeno, 2 zarobljena. Na našoj strani 2 mrtva, 6 teže i 6 lakše ranjenih.

Ukupno je u akcijama izbrojeno 168 poginulih partizana, zarobljenih 14. Koliko je bilo mrtvih koji nisu pronađeni nije se moglo utvrditi. Zbog snega i brzih manevarskih pokreta pronalaženje nije bilo moguće.

Domobranci su imali gubitke: 25 mrtvih, 3 nestala, 40 ranjenih (teže i lakše).

¹² Podrobnije o borbama jedinica 7. korpusa NOVJ protiv ovih neprijateljevih snaga vidi dok. br. 50, 88 i 125.

¹³ Šada: Podturn pri Dolenjskih Toplicah.

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA 517. LANDEŠŠICEN-BATALJONA
OD 30. JANUARA 1945. KOMANDI 184. LANDEŠŠICEN-PUKA
O AKTIVNOSTI JEDINICA NOV I PO SLOVENIJE NA ZE-
LEZNICKOJ PRUZI KRANJ — JESENICE¹**

517. LANDEŠŠICEN-BATAUON Radovljica, 30 januar 1945.
ODELJ[^]Ja Az 8

Telefon br. 236, 272,
1

Veza: 184. landesšicen-puk Az 11 Ia, br. 397/44. pov. od 21.8.44.

Predmet: Mesečni izveštaj za januar 1945.

184. landesšicen-puku

Rok poslednji dan u svakom mesecu.

K r a n j

Na znanje: 1, 2, 3. i 4. četi 517. landesšic. — batalj.

VI odseku obezbeđenja,
VIII odseku obezbeđenja.

Shodno gore navedenom naređenju, za mesec januar 45. dostavlja se sledeći izveštaj:

a) Aktivnost bandita na železničkim prugama u izveštajnom mesecu ostala je ista, mada je smanjen broj izvršenih rušenja.

Banditi su bili položili 41 minsko punjenje, ali od ovog broja blagovremeno je uklonjeno 21 punjenje sa 37 kg eksploziva i tako je eksplodiralo samo 20 minskih punjenja. Ove eksplozije nisu prouzrokovale veća oštećenja niti duže prekide saobraćaja.

Smanjenje broja položenih minskih punjenja kao i onih koja su eksplodirala, uz to povećanje broja uklonjenih minskih punjenja treba pripisati činjenici što je bataljon, kao pojačanje i za pojačano patroliranje na težištima bataljonskog odseka, stavljeno na raspolaganje 5 ofic. i 35 vojnika. Da se aktivnost bandita nije smanjila pokazuju znatno povećanje broja banditskih prepada na naša uporišta i patrole (9) i ot-

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 208/VIII.

varanja vatre naših patrola na bandite (3). Povećanje broja vatrenih prepada nastupilo je naročito na odseku Zirovnica — Potoki i može se dovesti u vezu sa dubokim snegom i tamošnjim zemljištem podesnim za bandite — blizina stenovitih grebena, na koje se sada, zbog snega, samo s mukom može doći. Zbog toga je sada nemoguće goniti i opkoljati bande, a uz to su i raspoložive snage još suviše slabe.

Planirane

protivmere:

- 1.) S nastupanjem povoljnijih vremenskih prilika isterivanja i uništenje bandita na pomenutom području stenovitih grebena kao i miniranje ovoga zemljišta minama koje su obezbeđene od iskopavanja.
- 2.) Posle skraćivanja batalj. i četnih odseka prikupljanje svih mlađih potpuno za akciju sposobnih vojnika kod četa i formiranje u jedan jurišni vod i akcijski vod koji će stalno vršiti iznenadne akcije u pretpolju železničke pruge i njegovo čišćenje i obezbeđenje.
- 3.) Obećavala bi uspeh jedna velika akcija na području planine Stola, a delovala bi povoljno i na sigurnost saobraćaja na važnom pravcu za dotur, pošto neprijateljska odeljenja za rušenje koja ovde dejstvuju stalno popunjava i snabdeva banditska brigada koja se tamo nalazila (ova konstatacija počiva na iskazima jednog zarobljenika).²

Da bi se tač. 2 mogla uspešno sprovesti, bataljon moli čete da potpunom nedostajućeg ljudstva i stavljanjem na raspolaganje otkomandovanih popune svoja brojna stanja do pune ratne formacije i osim toga da bataljonu prepuste malo brojno potpuno za akciju sposobno i mlađe ljudstvo do 1905. godišta.

U izveštajnom periodu izvršena je samo jedna sabotaža. Pronađena su 4 huškačka napisa razne sadržine. Aktivnost OF je ostala ista i moglo se ustanoviti da se žensko stanovništvo u velikom broju uključilo u kurirsku i obaveštajnu službu kao pomagačice bandi. Stoga se mi klonimo opštenja sa slovenačkim stanovništvom, i tako su se mogli izbeći incidenti.

² Na području planine Stola nije se nalazila nijedna brigada, već samo jedan bataljon Kokršskog NOP odreda 4. operativne zone Slovenije (vidi dok. br. 6 i 121). Da bi očistio područje planina Stola, Do brča i Storžiča, tj. baza Kokršskog NOP odreda, neprijatelj je od 22. do 28. februara 1945. preduzeo akciju na ovo područje, u kojoj je angažovao delove 14. i 28. SS policijskog puka »Tot« i pripadnike Gorenjskog domobranstva (vidi izveštaj Štaba Kokršskog NOP odreda od 7. marta 1945, AIZDG, k. 338/III).

Policija za zaštitu železničke pruge morala bi još strože da vrši nadzor nad železničkim saobraćajem, pošto su vozovi još uvek prepuni, putnici neometano i nekontrolisano nose sa sobom vrlo mnogo prtljaga i ne poštuju zabranu putovanja civila u službenim kolima.

Saradnja sa uredima državnih železnica je vrlo dobra i mnogo je doprinela gotovo sasvim neometanom odvijanju saobraćaja. Sa komandantima VI i VIII odseka kao i sa policijom bezbednosti i žandarmerijom postoji najuža saradnja koja se ogleda u obostranom davanju snaga za izvršenje potrebnih akcija.

Uskom vezom je pojačana odbrambena i borbena gotovost, te je tako i pri organizaciji »Čovek u nevolji« na odseku bataljona zajamčeno obezbeđenje železničkih uređaja.

Pojedini događaji:

- b) 1.) 29. 12. 44. u 18,15 čas. patrola 3. čete 517. bataljona (1 podof. i 7 vojnika) na 2,3 km juž. od Žirovnice uklonila 2 mine (5 kg). Banditi su na patrolu otvorili vatru iz puškomitraljeza i pušaka. Posle našeg uzvraćanja vatre banditi su se povukli u pravcu planine Stola. Mi nismo imali gubitaka, gubici neprijatelja se ne mogu ustanoviti.
- 2.) 31. 12. 44. u 18,45 čas. na 700 m sev. od žel. stan. Lesce sa 2 minska punjenja na dva mesta pokidano po 40 cm šina. Prekid saobraćaja trajao 2 časa. Na istome mestu uslonjeno jedno minsko punjenje. Osiguranje patrolom 3. čete 517. batalj. (1 podof. i 7 vojnika).
- 3.) 1. 1. 45. u 23,40 čas. na 1,5 km juž. od Radovljice teretni voz naišao na minu. Minoistraživač uništen. Lokomotiva iskočila iz šina. Gubitaka u ljudstvu nema. Verovatno sabotaža.
- 4.) 1. 1. u 19,30 čas. na 3,1 km severozap. od Sv. Jošta³ minoistraživač naišao na minu. Sine lako oštećene. Prekid saobraćaja trajao 3 časa.⁴ Upućena patrola iz 1. čete 517. batalj. (1 podof. i 7 vojnika).
- 5.) 2. 1. 45. u 20,10 čas. na 800 m juž. od Lesca patrola 3/517 batalj. (1 podof. i 7 vojnika) iskopala 2 mine. Jedno minsko punjenje eksplodiralo. Nije bilo gubitaka.

³ Sada: Jošt nad Kranjem.

⁴ Akciju je izvršio 1. minersko-sabotažni vod škofjeloškog NOP odreda (vidi dok. br. 59).

- 6.) 3. 1. u 16,45 čas. na 2,2 km jugoist. od žel. stan. Javornik patrola 3/517. batalj. uklonila jednu nagaznu minu.
- 7.) 8. 1. u 14,03 čas. oklopni voz železničke policije iz Kranja na 1,1 km severozap. od Mosta naišao na minu. Povređena 3 vojnika. Na patrolu 3/517. batalj., koja je upućena kao obezbeđenje, banditi otvorili vatru iz automata. Kad je patrola odgovorila na vatru, banda se povukla. Prekid saobraćaja trajao 6 časova.
- 8.) 10. 1. u 20,10 čas. na železničku stanicu Kranj ispaljeno nekoliko rafala.⁵ Nije bilo gubitaka.
- 9.) 15. 1. između 22 i 22,30 čas. na 600 m jugoist. od Leš-2 rušenja pruge. Srušen ulazni signal i iščupano 60 m šina. Prilikom uklanjanja trećeg minskog punjenja ovo je detoniralo i smrtno ranilo šefa železničke stanice Lesce. Ranjeni su desetari Rem (Rehm) i Kranen (Krahen) iz 3/517. batalj. Desetar Rem umro je prilikom prenošenja u bolnicu. Prekid saobraćaja trajao 6 časova. Osiguranje radova na pravci vršila patrola 2/517. batalj. (4 podof. i 10 vojnika).
- 10.) 19. 1. u 7 č. na 1 km severoist. od tunela Globoko patrola 2/517. batalj. (1:6) uklonila 4 minska punjenja (12 kg). Prekid saobraćaja trajao 30 minuta.
- 11.) 19. 1. u 18 čas. na 1 km jugoist. od uporišta Globoko eksplozijom razoreno 50 cm šina. Prekid saobraćaja 5 časova. Upućena patrola 2/517 (1:7).
- 12.) 20. 1. u 5,10 čas. na 800 m juž. od Lesca iščupano eksplozijom 50 cm šina. Prekid saobraćaja 3 časa. Obezbeđenje patrolom 2/517 (3:8).
- 13.) 20. 1. u 11,40 časova na 800 m juž. od Lesca eksplozija. Pruga nije oštećena. Desetar koji je rukovodio radovima na pravci lako ranjen.
- 14.) 21. 1. u 23,30 čas. na 6 km severozap. od Kranja na 2 mesta eksplozijom oštećeno po 1 m šina. Prekid saobraćaja 6 časova.⁶ Za osiguranje upućena patrola 1/517 (1:7).

⁵ To je učinila patrola iz škofjeloškog NOP odreda. Odred je te noći sa 7. slovenačkom NOU brigadom »France Prešeren« izvršio ekonomsku akciju u Stražišču (vidi dok. br. 51 i 59).

⁶ Akciju su izvršili mineri škofjeloškog NOP odreda (vidi dok. br. 59).

- 15.) 23. 1. u 9,35 čas. na 600 m severozap. od mosta miniranjem porušeno 20 cm šina, 2 spojnice i 2 praga. Prekid saobraćaja 3 časa.
- 16.) 23. 1. u 17,20 čas. na 1,6 km severozap. od Mosta iščupano 30 cm šina. Prekid saobraćaja trajao 3 časa. Obezbeđenje patrolom 3/517 (1:7).
- 17.) 23. 1. u 22,30 čas. na 1 km jugoist. od Lesca patrola 2/517 (1:7) uklonila jednu minu s tempiranim upaljačem. Saobraćaj nije bio prekidan.
- 13.) 26. 1. u 4.10 časa na 500 m istočno od žel. stan. Žirovnica dvostrukim punjenjem pokidane obe šine u dužini od 50 cm. Razorena 2 železnička praga, 4 spojnice, telefonski vod i električni osigurači. Patrola 3/517 (1 oficir i 7 vojnika) uklonila još 4 mine. Prekid saobraćaja trajao 6 časova.
- 19.) 26. 1. u 2,15 čas. razoren ulazni signal žel. stan. Lešce (betonski zaštitni zid). Nije bilo prekida saobraćaja.
- 20.) 27. 1. u 18,50 čas. na 600 m jugoist. od Žirovnice eksplozijom iščupane obe šine u dužini od 30 cm. 2 železnička praga i 4 spojnice. Porušen ulazni signal. Prekid saobraćaja trajao 6 časova. Obezbeđenje radova na popravci patrolom 3/517. (1:6).
- 21.) 29. 1. u 5 časova u blizini žel. stan. Otoče miniranjem razorena oba koloseka. Uklonjene 2 mine (6 kg). Prekid saobraćaja trajao 5 časova.
- 22.) 29. 1. u 22,25 čas. na 800 m severozapd. od Kranja miniran nadvožnjak na 2 mesta. Oštećena ležišta poda i nosača. Prekid saobraćaja trajao oko 10—12 časova. Patrola 1/517. (1:7) koja je bila upućena za osiguranje radova uklonila je 2 mine. Težina 2 kilograma.
- c) 1.) 4. 1. u 7,30 čas. razorene turbine elektrane Sava KJG⁷ Jesenice.
- d) 1.) 31. 12. 44. u 23,35 čas. na sklonište Štaba 517. landesšicen-batalj. otvorena vatra iz automatskih oruđa i pušaka. Odmah je odgovoreno vatrom iz automatskih oruđa. Gubitaka nismo imali.
- 2.) 11. 1. 45. u 12,55 čas. na 1,7 km od Žirovnice na patrolu 3/517. otvorena vatra iz puškomitraljeza, automata i pušaka. Na vatru je odmah odgovoreno, pa

⁷ Skraćenica od: Krajniše Industri Gezelšaft (Krainische Industrie Gesellschaft) — Kranjsko industrijsko društvo.

su se banditi povukli u pravcu planine Stola. Gubitaka nismo imali. Gubici neprijatelja nisu poznati.

- 3.) 10. 1. u 21,30 č. na stražara na putu za Kranj ispaljen kratak rafal. Nije bilo gubitaka.
 - 4.) 18. 1. u 19,45 čas. na 600 m severozap. od žel. san. Podnart banditi otvorili vatru na patrolu 2/517. Kada je na vatru odgovoreno, banditi su se povukli. Naši gubici: ranjen 1 vojnik; neprijateljski gubici nisu poznati.
 - 5.) 19. 1. u 11,45 čas. na 400 m severozap. od Mosta banditi su izvršili vatreni prepad na patrolu 3/517. i pružne radnike državnih železnica. Pošto je odgovoreno na vatru, banditi su se povukli u pravcu područja planine Stola. Poginuo jedan pružni radnik. Drugih gubitaka nije bilo; neprijateljski gubici nisu poznati.
 - 6.) 21. 1. u 14 čas. na 1,1 km sev. od uporišta Moste vatreni prepad bandita na patrolu 3/517. Posle 15 minuta borbe banditi su se povukli na područje planine Stola. Naši gubici: ranjen 1; gubici neprijatelja ne mogu da se ustanove.
- e)
- 1.) 19.1. u 11,45 čas. prema skloništu 3/517. u Žirovnici osmotreni banditi i odmah stavljeni pod vatru. Banditi su odgovorili na vatru a zatim se povukli. Nismo imali gubitaka. Gubici bandita nepoznati.
 - 2.) 24. 1. u 19 čas. patrola 2/517. koja se nalazila u zasedi na 700 m severoist. od žel. stanice Otoče, otvorila je vatru na banditsko odeljenje za rušenje (3 čoveka). Nismo imali gubitaka. Neprijateljski gubici: 1 bandit poginuo, ranjena 2 (tragovi krvi).
 - 3.) 28. 1. u 19,15 čas. patrola 3/517 (1:9) stupila u dodir sa banditima. Nismo imali gubitaka. Neprijateljski gubici: ranjen 1, zarobljena 1 (verovatno pomagačica bandi).
- f)
- g) Poginulo: 1.
Ranjeno: 3.
Nestalo: —
- h) Poginulo: 1.
Zarobljeno: 1 pomagačica bandi.
Ranjeno: 3.

* Ove crtice su i u originalu.

Gacar (Gazar)
major i kdt batalj.

Dodatak tač. a) :

Aktivnosti lovaca-bombardera nije bilo. Neprijateljski izviđački avioni nekoliko puta su leteli iznad područja, te stoga treba računati s napadima iz vazduha. Obavljena su 4 leta aviona za snabdevanje, prilikom jednog od ovih letova bačeno je 50.000 metaka u rejon Kamna Gorica, gde ih je zaplenila pol. četa.

Gacar

BR. 140

ZAPOVEST KOMANDANTA SS I POLICIJE U OPERATIVNOJ ZONI JADRANSKO PRIMORJE OD 2. FEBRUARA 1945. KOMANDI 10. SS POLICIJSKOG PUKA ZA AKCIJU RIBECAL (RÜBEZ AHL) NA PODRUČJU TRNOVSKOG GOZDA¹

**KOMANDANT SS I POLICIJE
U OPERACIJSKOJ ZONI
JADRANSKO PRIMORJE
OPERATIVNI STAB**

K-dno mesto, 2. 2. 45.

I a delovodn. br. 541/45. Str. pov.

Strogo poverljivo
10 primeraka
3. primerak

ZAPOVEST ZA AKCIJU

- 1.) Izvešteno je da se jače banditske snage ponovo nalaze u rejonu severno od puta Ajdovščina — Šempas i na južnoj ivici Trnovskog gozda, a naročito u rejonu Otlice i Predmeje. Tamo se nalaze i skladišta za snabdevanje i

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, n&mački fond, k. 199/1.

bolnica. Bliže pojedinosti videti u priloženom listu podataka o neprijatelju,² odnosno biće naknadno dostavljene od strane Ispostave k-danta Policije bezbednosti u Gorici.

- 2.) 10. SS pol. puk će od 7. 2. 45.³ višednevnom akcijom izvršiti čišćenje rejonu Ajdovščina — Otlica — Predmeja — Trnovo — Šempas, pri čemu će naročitu pažnju pre svega obratiti zaplenjivanju, odn. uništavanju pronade-nih dobro kamufliranih bolnica i skladišta zaliha. Ovom akcijom bandama treba oduzeti baze za snabdevanje na ovome prostoru, a time i sposobnost za operacije.
- 3.) 10. SS pol. puku kao pomoć potčinjavaju se:
III. batalj. 15. SS pol. puka,
streljački vod za nar. akcije (za akcije protiv bandi) 705.
batalj. za osiguranje,
Odeljenje službenih pasa, Videm,
delovi 182. brd. pol. čete za vezu i
delovi 1. slov. udarnog puka.
Dovođenje jedinica će narediti neposredno 10. SS pol. puk. Odeljenja za akciju koja će poslati k-dant pol. bezbedn. uputiti na najužu saradnju. Propagandno odeljenje u Gorici obavestavati i angažovati ga iz Gorice.
- 4.) Akciju planirati tako da neposredno pre početka čišćenja bude isključena telefonska centrala za koju je javljeno da je u Lokvama. Istovremeno s tekućim akcijama na visinskom platou Trnovskog gozda sistematski pročeš-

² U ovom prilogu su izneti sledeći podaci: Štab 9. korpusa NOVJ sa 2. bataljonom VDV [Vojske državne varnosti] i skladištima u rejonu Gorenje Trebuše; Štab 30. NO divizije sa artiljerijskim divizionom, udarnom četom, pionirskim i radničkim bataljonom i bolnicom u rejonu Predmeje; 3. brigada »Ivan Gradnik« delom snaga u Podgozdu [zaselak, 9 km severoistočno od Gorice] a delom u rejonu Čepovana; 17. brigada delom snaga u rejonu Krnice [zaselak, 13 km istočno od Gorice] a delom na Vojskom; 18. brigada »Bazoviška« u rejonu Otlica — Križna Gora; 2. bataljon 18. brigade na Lokvama, gde se nalazi i telefonska centrala 9. korpusa NOVJ; 19. brigada u rejonu Otlice; 20. brigada glavninom snaga u rejonu Otlice, a ostalim snagama u rejonu Ravne — Vrtovin; bataljon »Macini« (Mazzini) u rejonu Otlice, gde se nalazi i bolnica. U rejonu brda Goljak [10 km severno od Ajdovščine] nalaze se mesto za bacanje materijala iz aviona i logor sa barakama. U rejonu Slokarja [zaselak, 3 km severno od Ajdovščine], u klancu za Predmeju, smeštena je velika bolnica. U rejonu Kozje stene nalazi se veći logor. U ovaj rejon i u rejon Mrzle Rupe povlače se jedinice NOV posle izvršenih akcija. Treba računati da su putevi za Trnovo, Predmeju i Križnu Goru bili minirani (AIZDG, nemački fond, k. 199/1). O rasporedu jedinica 9. korpusa NOVJ u to vreme vidi dok. br. 110, 112 i 122.

³ Po naredenju komande toga puka, akcija je otpočela 5. februara 1945 (vidi dok. br. 142).

ljati južne padine između Šempasa i Ajdovščine. Sve angažovane jedinice 5—7 dana zadržati u rejonima koje treba očistiti, gde će iz čvrstih uporišta, upotrebljavajući stanovnike — dobrovoljce ili poverenike, pronaći i isključiti skladišta za snabdevanje bandi i njihove puteve za dotur.⁴

- 5.) Za vreme trajanja akcije 10. SS pol. puk. će, za tekuće snabdevanje angažovanih jedinica, u jednome od uporišta u dolini organizovati skladište za snabdevanje i obezbediti svaki dotur.
- 6.) Za prenošenje izveštaja i naređenja upotrebljavati preventivno žičane veze, a osim toga raspolagati i radiovezama.
- 7.) Za vreme cele akcije, o njenom toku svakodnevno dostavljati jutarnje i večernje izveštaje Operativnom štabu.⁵

Načelnik štaba

Mundhenke

(Mundhenke)

SS šturmbanfirer i major zašt. policije

Dostavljeno:

Operativnom štabu: Ia, Ib, Ic	3
Komandiru veze	1
10. SS pol. puku	1
Ispostavi Policije bezbednosti u Gorici	1

Na znanje:

K-tu SS i pol.	1
K-tu Policije poretka	1
K-tu Policije bezbednosti	1
Komandantu SS i pol. u Gorici	1

10

⁴ Verovatno zbog neuspešnih rezultata, akcija »Ribecal« je 11. februara 1945. produžena za neodređeno vreme (vidi dok. br. 142).

⁵ O borbama jedinica 9. korpusa NOVJ za vreme ove neprijateljeve akcije vidi dok. br. 112 i 122.

IZVEŠTAJ ŽANDARMERIJSKE STANICE VOJNIK OD 3. FEBRUARA 1945. O NAPADU 2. BATALJONA 13. SLOVENAČKE NOU BRIGADE »MIRKO BRAČIČ« NA AUTO-KOLONU 2. BATALJONA 14. SS POLICIJSKOG PUKA NA DRUMU FRANKOLOVO — STRANICE¹

Zandarmerijska stanica Vojnik (12a) Vojnik, 3. februara 1945.
Delovod. br. 3135

Predmet: Napad bande na policijsku kolonu u Frankolovu.

Prema naslovima

Dana 2.2.1945. oko 7,50 čas. policijska auto-kolona 2. batalj. XIV SS policijskog puka kretala se državnim drumom od Slovenskih Konjica, srez Maribor — okolina, u pravcu Frankolovo — Vojnik — Celje.

Ovoj auto-koloni se u Slovenskim Konjicama sa svojim kolima pridružio sreski načelnik u Celju partij. drug Anton Dorfmajster (Dorfmeister).

Kad je ova auto-kolona prešla preko pruge, na listu karte 5454, 80 mm severoist. od Vojnika, na k. 374, 7 mm istočno od naselja Beli Potok², na nju je sa obeju brdskih padina otvorena mitraljeska vatra³.

Partij. drug Dorfmajster, koji se sa svojim kolima nalazio u sredini kolone, prvi je dobio pogodak u glavu sa desne strane pored uva, te je teško ranjen. Njegov vozač i pratilac šturmfirer Lerh (Lerch) bio je lako ranjen u desni obraz. Pošto je zaustavio kola, šturmfirer Lerh je odmah uzeo zaklon i prihvatio borbu sa banditima. Za vreme puškaranja banditi su zapalili jedan policijski kamion s municijom koji je pošao nešto napred da bi raskrčio put. Šturmfirer Lerh je iskoristio ovaj trenutak te se pod borbom odvojio od neprijatelja, uključio motor svojih kola i prevezao teško ranjenog

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 82/11.

² Sada: Beli Potok pri Frankolovem.

³ Napad je izvršio 2. bataljon 13. slovenačke NOU brigade »Mirko Bračić« (vidi dok. br. 80).

part, druga Dorfmajstera u Oblasnu bolnicu u Celju⁴. Uz put je obavestio o napadu na pol. jedinicu u Frankolovu i Zand, stanicu u Vojniku.

Ubrzo posle njegovog odlaska eksplodirao je kamion s municijom i bio potpuno uništen.

Jedna žandarmerijska patrola je saznala da je napad pripremila i izvršila banda jačine oko 100 ljudi. Prema iskazu jednog svedoka, prethodno su bile pokidane telefonske linije i mesto na kojem je izvršen napad potpuno zaprečeno.

Izviđanja o ovome su u toku.

Tri pripadnika policije su lako ranjena u ruku.

Komandir stanice:
Libman (**Liebmann**)
vahtmajst. žandarm.

Dostavljeno:

- 1.) Komandantu Zaštitnog područja u Donjoj Štajerskoj,
- 2.) Komandantu Zašt. pol. i policije bezbednosti u Mariboru,
- 3.) Okružnoj žandarmeriji u Celju,
- 4.) Sreskoj žandarmeriji u Celju (u dva primerka),
- 5.) Gestapou u Celju,
- 6.) Policiji bezbednosti pri Štabu Trek (Treeck),
- 7.) Štabu Trek u Celju i
- 8.) Zand, odeljenju u Celju.

⁴ Toni Dorfmajster je podlegao ranama. Nemci su 12. februara 1945, za odmazdu, o drveće duž drumu kod Frankolova obesili 100 talaca koje su doveli iz zatvora u Celju (Poslovilna pisma na smrt obsojenih, Založba Obzorja, Maribor, 1969, str. 413—416).

**NAREĐENJE KOMANDANTA SS I POLICIJE U OPERATIV-
NOJ ZONI JADRANSKO PRIMORJE OD 11. FEBRUARA 1945.
KOMANDI 10. SS POLICIJSKOG PUKA ZA PRODUŽENJE
AKCIJE »RIBECAL« NA PODRUČJU TRNOVSKOG GOZDA'**

K-dno mesto, 11.2.1945.

KOMANDANT SS I POLICIJE
U OPERACIJSKOJ ZONI
JADRANSKO PRIMORJE
Operativni štab
Delovod. br. 732/45. (pov.)

POVERUIVO

Predmet: Čišćenje Trnovskog gozda (akcija »Ribecal«).
Veza: K-dant SS i pol. Operat. štab Ia delovodn. br. 541/45.
Str. pov. od 2.2.45.²

Pukovskom zapovešću 40/45.³ naređeno čišćenje Trnovskog gozda u vremenu od 5.2. do 11.2.1945. nastavlja se na neodređeno vreme. U toku daljih akcija čišćenja izvršiti koncentričan napad na rejon Vojsko, kojom prilikom najtemeljnije pretražiti Trebušu i Belcu. Uspehom cele akcije, kao i pre, smatrati zaplenu, odn. uništavanje skladišta za snabdevanje koja se nalaze u tim rejonima, čime bi se bandama onemogućilo duže bavljenje u njima i oduzela polazna baza za njihove akcije protiv Vipavske doline. Shodno ovome gledištu predvideti uništenje svih građevina koje bandama služe isključivo kao skloništa, odn. logori⁴.

Situacione karte o poznatim špiljama u kršu u rejonu akcije puk će naknadno dobiti.

Po zapovesti
načelnik štaba
Hornof
SS šturmfirer i kapetan
Zašt. pol.

¹ Original (pisan na mašini, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 199/1.

² Ovo naređenje je objavljeno kao dok. br. 140.

³ Tu zapovest Komande 10. SS policijskog puka redakcija nije pronašla.

⁴ O borbama jedinica 9. korpusa NOVJ za vreme neprijateljeve akcije »Ribecal« vidi dok. br. 112 i 122.

Dostavljeno:

Operativnom štabu Ia, Ib, i Ic	3
K-diru veze	1
10. SS pol. puku	1
Ispostavi Pol. bezb. Gorica	1

Na znanje:

K-dantu SS i pol	1
K-tu pol. poretka	1
K-tu pol. bezbed	1
K-tu SS i pol. Gorica	1

10

BR. 143

DNEVNA ZAPOVEST KOMANDANTA SS I POLICIJE U 18. VOJNOM OKRUGU OD 13. FEBRUARA 1945. POTČINJENIM JEDINICAMA PRILIKOM ODLASKA 14. SS POLICIJSKOG PUKA¹

Zandarmerijsko odeljenje
K-dno mesto, 13. febr. 1945.

KOMANDANT SS I POLICIJE
U XVIII VOJNOM OKRUGU
OPERATIVNI STAB
ZA BORBU PROTIV BANDI

Delovodn. br. L 149/45.

DNEVNA ZAPOVEST

Naređenjem Rajhsfirera SS glavnina 14. SS policijskog puka izuzeta je iz moga područja². Koristim ovo kao povod da svim

¹ Kopija originala (umnožena na ciklostilu, na nemačkom jeziku) u AIZDG, nemački fond, k. 5/II.

² Verovatno je pod komandom komandanta SS i policije u 18. vojnom okrugu ostao i dalje 2. bataljon pomenutoga puka, čije je operativno područje bilo u Štajerskoj, sa sedištem u Slovenskim Konjicama (AIZDG, k. 52/111).

oficirima, podoficirima i vojnicima ovoga puka izrazim zahvalnost i priznanje za njihovo verno vršenje dužnosti u teškim borbama koje je puk izdržao. Pošto je jedan batalj. puka već ranijih godina bio angažovan u Gorenjskoj, ceo puk je, posle privremenog boravka u Francuskoj i Hrvatskoj, 12.11.1943. stigao u moje područje. Baš u to vreme situacija u borbi protiv bandi bila se tako zaoštrila, da su pred puk morali da budu stavljeni ogromni zahtevi.

Pored nebrojenih manjih i većih akcija, naročito u Ljubljanskoj Pokrajini, i prilikom teških odbrambenih borbi u Gorenjskoj, puk se izvanredno borio pod komandom svoga komandanta pukovnika Ni kel a (Nickel) u akciji šnegešteber (Schneegestöber)³ u vremenu od 6.12.1944. do 7.1.1945⁴, a zatim u borbama u rejonu Žužemberka⁵. Velike žrtve u krvi ovoga puka — 225 poginulih, 850 ranjenih i 15 nestalih — svedoče o teškim borbama i svojskom vršenju akcija od strane ove jedinice. Ja nerado puštam puk iz svog sastava. Moje najbolje želje prate ga na njegovom daljem putu. Neka i dalje doprinosi i zalaže sve snage za konačnu pobedu našega naroda i za našega Firera.

Rezener (**Rösner**)
SS obergruppenfirer
general SS trupa i policije

Dostavljeno: T.

³ vejavica

⁴ Ovu akciju je neprijatelj preduzeo u cilju uspostavljanja uporišta duž komunikacije St. Vid (sada: Šentvid pri Stični) — Novo Mesto (vidi tom VI, knj. 17, dok. br. 96). Podrobnije o borbama jedinica 7. korpusa NOVJ za vreme ove neprijateljeve akcije vidi dok. br. 30, 37 i 38.

⁵ Podrobnije o borbama u rejonu žužemberka u toku januara i februara 1945. vidi dok. br. 125.